

SECCIÓ ARQUEOLÒGICA

EXCAVACIONS I TROBALLES

Exploració de coves per l'Institut

Sota la direcció dels Srs. D. Lluís M. Vidal i D. Manuel Cazorro, han estat explorades en 1914 diverses coves, que s'enumeren en la *Memoria* que dels resultats obtinguts en l'exploració d'estacions prehistòriques es va presentar a la Diputació de Barcelona i que es publica en el present ANUARI. Mentre s'estudia pels esmentats senyors el nombrós material recollit, creiem convenient donar aquí una curta notícia dels principals resultats obtinguts.

Estacions paleolítiques a la comarca de Capellades. — *Abric Agut.* Situat a uns 500 metres al S. de l'abric Romani, explorat anteriorment. S'hi han trobat tres capes ben diferents amb restes del musterià i potser de l'orinyacià. Els sílex semblen, més que veritables instruments, esclats produïts al fabricar-los, essent molt escassos els que tenen formes típiques. Això sembla indicar que's tracta més aviat d'un taller que d'un lloch d'habitació. La fauna està representada per restes de cavall, llop, cérvol, etc.

Cova de la Font de la Reina. — També aquesta cova, que està quasi sota l'abric Romani i prop del nivell del riu, va donar algunes esquirles i fragments de sílex musteriens poc típics.

Coves neolítiques. — *Cova de les Goges, de Sant Julià de Ramis* (Girona). Situada al costat de la carretera de Madrid a la Junquera, junt al kilòmetre 729, hectòmetre 8, havia estat explorada, fa molt temps, pels Srs. Vinyes i Palol, de Girona. Els objectes trobats passaren en gran part al Museu de Girona i han pogut ésser estudiats al mateix temps que es continuava l'exploració de la cova. Aquesta és molt petita; amida solament 2 x 4 m. S'hi trobà una gran quantitat de puntes de sílex solutrianes, algunes molt interessants per llurs petites dimensions i minuciosos retocs: una punta de cristall de roca no té més que 15 mil·límetres de llarg per 5 d'ample. La fauna es redueix al cérvol, hiena i guineu.

Cova del Foric, d'Os de Balaguer (Urgell). — Aquesta cova havia estat incompletament explorada abans per D. Lluís M. Vidal (1). Al fer la nova excavació s'hi trobaren nombroses ossades humanes, malauradament molt desfetes i incompletes, així com restes de cérvols, cabres, guineus i altres animals.

L'utilitatge trobat consisteix en diverses destrals de basalt i ganivets de sílex, punxons, punyals i agulles d'òs, i un punxó de metall, que sembla coure.

La ceràmica és molt abundant i variada, però sols s'ha pogut reconstruir alguna peça. Els tipus de la ceràmica, l'ornamentació, les anses i la pasta són molt variats, podent-se considerar molts dels vasos a què pertanyen com del final del neolític i començos del temps de's metalls (eneolític); i altres, com alguns amb ornaments incisos en forma de dents de llop, del temps de Hallstatt, o sigui de la primera edat del ferro, i fins qualques fragments semblen més tardans.

Cova Negra de Tragó de Noguera (Vall del Ribagorça). — També havia estat explorada parcialment pel Sr. Vidal (2). Ara ho ha estat totalment, amb excel·lent resultat. Es troba a la conca del Noguera Ribagorçana, i en el país se la nomena Cova Negra de Canyellas, per la seva proximitat a les mines d'aquest nom. Ha estat regirada per treure'n terra, que s'aprofita com a adob, destruint part del jaciment. El material trobat consisteix en abundants ganivets (alguns de 7 centímetres de llarg), rascadors de sílex, destrals petites de basalt, punxons i altres instruments d'òs, moles de granit planes i gastades per l'ús, percutors i molta ceràmica de diferents èpoques: vasos de tipus neolític i altres d'hallstàtics ben pulits, amb ornaments de dents de llop.

Els dolmens de la Serra de l'Arca (Ayguafreda)

A la part alta de la serralada que separa el poble d'Aiguafreda de l'antiga parroquia de Sant Martí, prop de la masia de la Serra de l'Arca, no lluny de la qual es troba el menhir nome-

(1) Vegi's *Bulleti del Centre Excursionista de Catalunya*, 1897.

(2) *Bulleti del Centre Excursionista de Catalunya*, any citat.

Fig. 1. — Dolmen primer de la Serra de l'Arca

nat Perafita, s'han descobert dos dòlmens, dels quals ens envien amablement notícies l'il·lustrat beneficiat de Centelles Dr. D. Fortià Solà i Moreta i el Director del Museu Episcopal de Vich, Mn. Josep Gudiol. D'aquestes notícies extractarem les següents dades, acompanyant els plans que dels dits dòlmens ha aixecat el primer de s'esmentats senyors.

PRIMER DOLMEN (1). — És troba al cim de la serra, al fil del cingle i a 800 m. sobre el

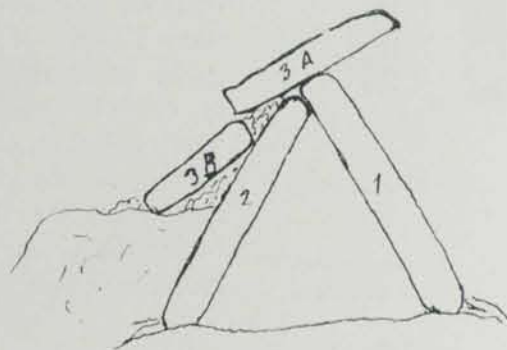

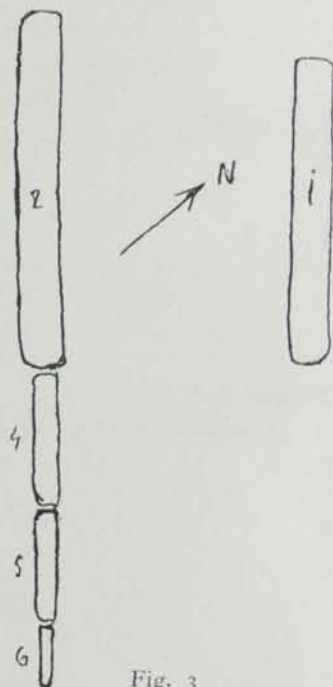
Fig. 2. — Secció del dolmen primer de la Serra de l'Arca

nivell de la mar. Està format per dues grans lloses laterals (figs. 1 i 3) ajuntades per la part més alta i que a la base estan a cosa de 1'70 m. l'una de l'altra. La pedra que servia de coberta (fig. 2) es troba assobre d'una de les laterals. A més, al costat de l'entrada que mira al SE. hi ha tres lloses més petites que semblen formar un corredor d'entrada.

Al voltant del dolmen es troben restes del túmul, que degué tenir un diàmetre de 8 m. aproximadament, format en gran part per series de lloses dretes que perden en alçada com més s'aparten del centre. Entre les lloses del túmul es trobaren petits fragments de ceràmica grollera.

A l'excavar el dolmen, el propietari del terreny, Sr. Frederic Vilademunt, trobà dintre la cambra, a la superfície del sol i apilats confosament a l'angle W., òssos humans, entre els quals hi havia una mandíbula inferior amb bona part de la dentadura. A més, es trobaren dents que pertanyen aparentment a tres individus de diferent edat: això fa suposar que dit dolmen fou utilitzat com a sepulcre col·lectiu.

A l'angle N. aparegueren fragments de ceràmica a mà, grollera, de fang vermellós, sense ornaments, solament en un d'ells hi ha dues ratlles paral·leles incises. Tots els fragments es trobaren plegats; es impossibilitat però determinar la forma del vas a què corresponen. Junt amb ells es trobà un ganivet de sílex blanquinós, molt ben tallat, trencat en dos trossos, de 32 cm. de llarg i 3'5 cm. d'ample

Fig. 3
Planta del dolmen primer de la Serra de l'Arca

Escala 1 : 2 aproximadament

Fig. 4. — Ganivet de sílex del primer dolmen de la Serra de l'Arca

(1) El Dr. Solà n'ha publicat una notícia al *Bulletí del Centre Excursionista de Vich* (1914, n.º XIII, p. 194 i seg.): «El dolmen d'Ayguafreda».

màxim (fig. 4), una punta triangular de sílex de 3'5 cm. de llarg \times 2 cm. de base; i, finalment tres peces d'òs de 4'6 \times 1'4, 5 \times 1 i 3 \times 1 cm. (d'aquesta en falta un tros). Aquestes peces d'òs (fig. 5) són de forma rectangular planes per una cara i per l'altra convexes, tenint buidat a cada extrem un conducte en forma de V, els orificis del qual s'obren en la cara plana. Aquests objectes, menys alguns fragments de ceràmica que són al Museu Episcopal de Vich, estan en mans del propietari del dolmen (1).

Escala 1/2 aproximadament

Fig. 5

Peces d'òs del primer dolmen de la Serra de l'Arca

SEGÓN DOLMEN. — A la mateixa serra, a uns 800 m., entre N. i E., es troba l'altre megalit, de planta rectangular (fig. 6), del qual es conserven dretes dues lloses, que formen l'angle NW. Una tercera llosa està caiguda assobre la 4, que probablement formà la coberta junt amb la llosa 5, caiguda davant del dolmen. Al voltant hi ha restes del túmul, fet de pedres i terra, i que degué tenir uns 7 m. de diàmetre. L'exploració de l'interior de la cambra sepulcral no produí cap troballa (2). — B.

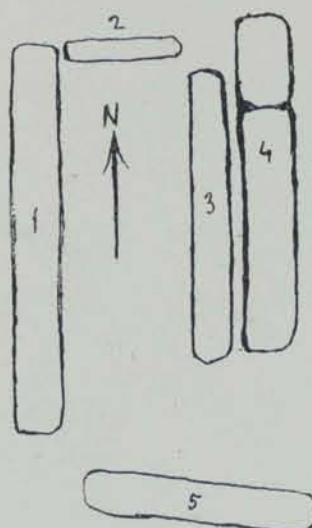

Fig. 6

Planta del segón dolmen de la Serra de l'Arca

Necròpolis a Sant Genís de Vilassar

Prop del poble de Sant Genís de Vilassar, en un terreny propietat de D. Jaume Boatella, en buidar un massís de terra s'havien trobat, fa temps, dues línies paral·leles d'enterraments (fig. 7), situades a uns 4'40 m. l'una de l'altra. A la primera, des de l'any 1903 al 1912, s'hi descobriren cinc o sis cadàvers a una distància de 5 ó 6 m. l'un de l'altre; a la segona línia, des de 1912 a 1914, se n'hi trobaren uns quatre o cinc (3).

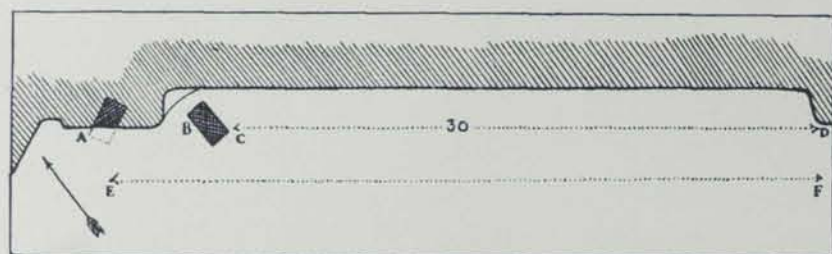

Fig. 7. — Planta de la necròpolis de Vilassar

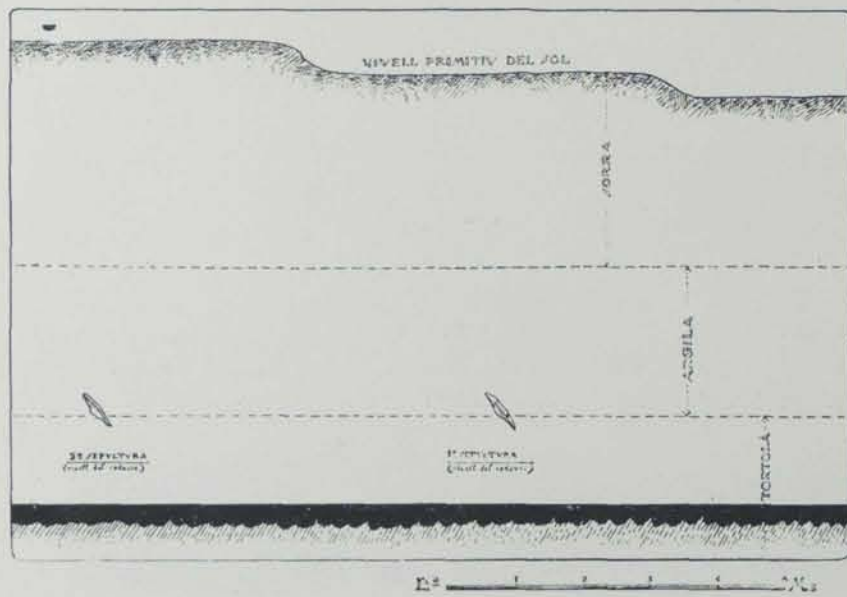

Fig. 8. — Secció de la necròpolis de Vilassar

1'90 m. per 0'20 m.; pedra 4.ª, 2'40 m. per 0'90 m. per 0'30 m.; pedra 5.ª, 1'50 m. per 0'90 m. per 0'30 m.

(3) No fou possible precisar més exactament el nombre de sepulcres.

Tots els sepulcres estaven proveïts d'unes lloses inclinades situades a un nivell una mica més alt que'l cadàver, d'una manera semblant a la dels sepulcres que s'excavaren després i que es descriuràn (fig. 8). Del material funerari que es trobà junt als cadàvers se n'ha conservat un ganivet de sílex, molt ben tallat

(1) Les mides de les lloses són les següents: pedra 1.ª, 2'20 m. de llarg per 1'80 m. d'alt per 0'27 m. de gruix; pedra 2.ª, 2'50 m. per 1'75 m. per 0'25 m.; pedra 3.ª, A, 1'25 m. per 1'50 m. per 0'25 m. i B, 0'95 m. per 1'50 m. per 0'25 m.; pedra 4.ª, 1'00 m. per 0'90 m. per 0'15 m.; pedra 5.ª, 0'85 m. per 0'78 m. per 0'15 m. i pedra 6.ª, 0'46 m. per 0'20 m. per 0'10 m.

(2) Les mides de les lloses són les següents: pedra 1.ª, 2'75 m. de llarg per 1'10 m. d'alt per 0'25 m. de gruix; pedra 2.ª, 0'80 m. per 1'05 m. per 0'11 m.; pedra 3.ª, 2 m. per